



Presentació del llibre ‘Corona d’Aragó, història amagada de la Nació Catalana’

Autor: Lluís Roldán i Pascual
Data de publicació: 24-01-2022

El 19 de desembre del 2021, En Lluís Roldan va presentar el seu llibre ‘Corona d’Aragó, història amagada de la Nació Catalana’ al Bar Versailles de Sant Andreu del Palomar (Barcelona). Heus ací el text de la presentació.

Bon dia i moltes gràcies per ser aquí presents compartint amb mi aquest dia tan important.

Molts de vosaltres m’heu preguntat per què he escrit un llibre. Jo acostumo a escriure molt i sobre diverses temàtiques, però aquests escrits sempre acaben en un calaix. Però aquest lloc no és el més adequat per als pensaments escrits.

La publicació d’aquest llibre forma part d’un treball més ampli, que s’acabarà concretant en dos llibres més. La idea global que ha de recórrer els tres llibres sorgeix d’una pregunta: no existeix una història de Catalunya més enllà de la història d’Espanya?

Acostumo a llegir molt sobre història en general, però quan llegeixo sobre història d’Espanya, no hi trobo la de Catalunya i quan em pregunto si no existeix la història catalana dins la història d’Espanya descobreixo que la història de Catalunya sí que existeix. Ara bé, roman amagada...darrere la història general d’Espanya.

Cliqueu-hi damunt per ampliar la imatge

Tots els aquí presents coneixem la història d’Espanya. És aquella que hem après a les escoles i els instituts. Així, si jo anomeno Don Pelayo i Covadonga, de ben segur que la majoria de nosaltres, situarà immediatament els dos descriptors a Astúries i els relacionarà amb l’episodi amb el qual s’inicia la “Reconquista”.

Pràcticament a tots nosaltres ens sonarà el nom del Cid Campeador, i m'hi jugo un pèsol que fins i tot algú dels aquí presents sabrien dir el nom del seu cavall o de la seva espasa.

Podria continuar amb molt altres referents històrics que a nosaltres, catalans i catalanes, ens serveixen per entendre i explicar la història d'Espanya que ens han ensenyat. Per exemple, la gran reina Isabel la Catòlica i el mindundi del seu marit, el Siglo de oro de la literatura castellana, etc.

Però els impressionants Picos d'Europa o l'immens altiplà castellà no formen part de la geografia que vull explorar en els meus estudis sobre la història d'Espanya. La història d'Espanya que em motiva es troba a la Mediterrània, a la plana de Ponent, als Pirineus, al riu Ebre o a l'Horta valenciana.

Però on es troba la història de Catalunya dins la història d'Espanya que ens han ensenyat? Als Picos d'Europa o als Pirineus? A l'altiplà castellà o a la Mediterrània?

Quina història de Catalunya dins la història d'Espanya coneixem? La del Cid Campeador o la dels Ramons Berenguers? La de l'àstur Don Pelayo o la del noble visigot Ardó?

Ardó? Qui era Ardó?

De ben segur que, a diferència de Pelayo, pocs dels que avui ens trobem aquí sabríem respondre. Permeteu-me una petita digressió per tal de donar a conèixer Ardó.

Quan l'any 711, en el marc de la guerra civil visigoda, un dels dos bàndols enfrontats va demanar ajut als sarraïns del nord d'Àfrica, aquests van desembarcar a Gibraltar i en menys de 10 anys van sotmetre i ocupar pràcticament tota la península. Només restaren lliures de la dominació musulmana la cornisa nord d'entre els Pirineus i els Picos d'Europa.

Havent mort o desaparegut els dos cabdills visigots enfrontats, el noble Ardó, es fortificà, junt amb altres nobles i eclesiàstics, entre el Puig-Rom de Roses i el riu la Muga. El seu objectiu era defensar la Narbonense, la darrera província visigoda independent.

L'any 720, els àrabs van travessar les fortificacions d'Ardó i van ocupar Narbona. Així es va acabar el període històric dels visigots. Del noble Ardó no se'n coneix el final, possiblement va morir defensant la ciutat.

Tot i que Pelayo era àstur i Ardó visigot, l'episodi de la Reconquesta de la història d'Espanya, pretén connectar el regne visigot amb Pelayo, i no pas amb Ardó i els nobles que es refugiaren als Pirineus o els que es van unir als francs.

Vuitanta anys després, l'any 801, els nobles gots vassalls de Carlemany, van entrar a la ciutat de Barcelona, van recuperar part del territori perdut i el van integrar al marquesat de Gòtia. D'aquesta manera van establir més avall dels Pirineus la frontera entre la cristiandat i l'islam.

M'he permès aquesta digressió per tal de fer observar un fet que, segons el meu parer, determina la desaparició del relat català dins el relat espanyol. La història d'Espanya disposa d'un contínuum en el seu relat que permet explicar amb senzillesa uns suposats orígens nacionals i connecta amb molta facilitat allò que vam aprendre a escola sobre Pelayo i el Picos d'Europa.

En canvi, quan llegim el relat de la història catalana d'aquest període, com que no coneixem què va passar als Pirineus, ni coneixem personatges com l'Ardó, no podem establir cap contínuum històric propi, de manera que ens remetem a un de tant llunyà com el de Castella.

A l'escola, aprenem a conèixer, a partir del confús relat sobre la Marca hispànica, alguns personatges com Guifré el Pelós i el comte Borrell II, els quals van consolidar el comtat de Barcelona com una realitat històrica. Això ens permet situar l'inici d'una protohistòria nacional catalana a finals del s. X, on ja podem entreveure les primeres traces de catalanitat en els comtats gots de la nissaga Bel·lònida.

A partir d'aquesta realitat, i acabada la digressió que explicaria la idea global d'aquest projecte, el llibret que presentem avui tracta sobre la Corona d'Aragó. La corona d'Aragó és la conseqüència directa de l'evolució d'aquest comtat de Barcelona.

Observeu com el Regne d'Aragó abraça part de Catalunya.

El primer capítol analitza la unió dinàstica catalanoaragonesa del segle XII. És a dir, quan es va produir el fet insòlit de l'adquisició per donació del regne d'Aragó al comte de Barcelona Ramon Berenguer IV. Aquest fet va suposar un moment clau per als comtats catalans degut a l'engrandiment territorial i la potencialitat econòmica que se'n va derivar.

La mateixa nissaga bel·lònida que havia promogut la formació dels comtats catalans engrandia notablement els seus dominis amb l'adquisició d'Aragó. Ramon Berenguer IV, es va anomenar «príncep i dominador» d'Aragó i el seu fill Alfons el Cast, ja es va intitular «rei d'Aragó i comte de Barcelona». Amb el pas del temps, aquesta monarquia catalana dels reis d'Aragó va aconseguir al segle XV, que la Corona fos una de les principals potències de l'Europa occidental.

Una Corona que hom denomina principalment «Corona d'Aragó», tot i que també és coneguda com «Corona catalanoaragonesa» i, de forma més minoritària com «Corona catalana».

Cliqueu-hi damunt per ampliar la imatge.

El segon capítol ens trasllada a l'actualitat; quan hom fa recerca sobre la història de Catalunya medieval i moderna, ineludiblement, ha de dirigir-se a la referència historiogràfica "Corona d'Aragó".

I que està passant al segle XXI amb aquesta referència historiogràfica?

Doncs que s'està utilitzant com a instrument polític per explicar una història que no es correspon amb la realitat històrica medieval. Avui dia, s'està reescrivint la història d'aquesta Corona catalanoaragonesa com una Corona exclusivament aragonesa, fins al punt que el govern autonòmic aragonès, ha creat un "Consejo asesor para la enseñanza de la historia" per a controlar que tots els llibres d'història que circulen per l'autonomia d'Aragó, especialment els llibres escolars, no relacionin, ni esmentin cap referència a la catalanitat de la Corona d'Aragó.

Aquest fet, documentat al segon capítol del llibre i explicat des de diversos àmbits de la comunicació, està tergiversant el concepte Corona d'Aragó, el qual en comptes de ser un descriptor historiogràfic, ha passat a ser un instrument polític.

El tercer i darrer capítol d'aquest primer llibre de la trilogia, analitza l'estructura d'aquesta confrontació entre Catalunya i Aragó pel relat de la seva història a partir de cinc punts cabdals i, alhora, proposa un discurs d'aproximació per tal d'escriure una història que compregui i no amagui a cadascun dels seus participants.

Moltes gràcies, no només per la vostra atenció, sinó per la vostra presència avui aquí, que tant m'ha emocionat.

Lluís Roldán i Pascual

Bibliografia:

LLUÍS ROLDÁN I PASCUAL, Corona d'Aragó, història amagada de la Nació Catalana. Editorial Llop Roig, Barcelona (2021).